

Op de pil van Drion kun je lang wachten

Esther Pans is gezondheidsjurist.

VOLTOOID LEVEN

Wie probeert de risico's te ondervangen rond de voltooid-levenproblematiek loopt onherroepelijk vast.

Kiezen voor de dood op een zelfgekozen moment, in alle rust en zonder daarbij afhankelijk te zijn van een arts. Wie wil dat niet? Wie spreekt dat niet aan? Het idee is in al zijn eenvoud zo mooi. Wie echt gaat nadenken over de uitvoering van dit idee komt er echter al gauw achter dat die uitvoering ongelooflijk complex is.

Uit de hoge hoed was daar ineens op 12 oktober de kabinetsreactie op het rapport van de commissie-Schnabel over voltooid leven. Wat het meest opvalt aan het kabinetsstandpunt is de vaagheid ervan. Door de ministers is nog niet eens een begin gemaakt met de gedachtenvorming over de uitvoering van een dergelijk plan.

Alweer 25 jaar geleden is het artikel verschenen van Huib Drion, waarin hij pleit voor een rustige, waardige en zelfgekozen dood voor oude mensen die het leven moe zijn. De wens van Drion is velen sympathiek. Sindsdien heeft het onderwerp altijd de aandacht gehad in politieke, wetenschappelijke en maatschappelijke kringen. Toch heeft dat tot op heden niet geleid tot een concreet voorstel om de problematiek zodanig te regelen dat tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren en dat (daardoor) op een breed draagvlak kan rekenen.

Terwijl inderdaad moet worden geconstateerd dat hoogbejaarden die 'lijden onder het leven' onder de huidige euthanasiewet maar ten dele kunnen worden geholpen, namelijk als hun doodswens is ingegeven door een lijden dat bestaat uit een stapeling van ouderdomsklachten. En 'autonoom' is die route natuurlijk ook niet; de arts moet meewerken.

Hoe komt het dat het idee van Drion nooit is verwezenlijkt? De problemen zitten hem met name in de volgende vijf toetsen: 1. of de oudere echt dood wil (de vorming van de wil), 2. of er geen druk is van derden (de vrijwilligheid), 3. of er nog iets is te doen aan de omstandigheden die maken dat de oudere dood wil (bijvoorbeeld een behandelbare depressie), 4. de praktische verstrekking (de middelen mogen niet, opzettelijk of onopzettelijk, bij de verkeerde persoon terechtkomen) en 5. de uitvoering van de levensbeëindiging (het

Het kabinet weet ook wel dat hier nooit een wetsvoorstel van zal komen

voorkomen van medische complicaties).

Daarnaast zijn er nog enkele subtielere problemen die te maken hebben met het signaal dat zo'n regeling zou kunnen afgeven op de bevolkingsgroep van ouderen. Samengevat; hoe voorkom je dat er een cultuur ontstaat dat hoogbejaarden zich moeten verdedigen te willen doorleven, ondanks hoge (zorg-)kosten, afhankelijkheid, beperkingen et cetera?

Vanuit het individu gerendeerd is het idee aantrekkelijk en eenvoudig-

persoonlijk zou ik dit recht zelf ook graag hebben. Maar vanuit het collectief bezien is het heel lastig een systeem te ontwerpen dat de inherente risico's en moeilijkheden ondervangt en dus maatschappelijk verantwoord en uitvoerbaar is. Kort en goed: wie de abstracties verlaat en probeert te concretiseren, loopt vast.

Dat is ook de commissie-Schnabel overkomen, die zich serieus in het probleem heeft verdiept en die na 244 pagina's onderzoek tot de conclusie kwam dat het idee niet op maatschappelijk verantwoorde wijze valt te operationaliseren. De ministers Schippers en Van der Steur hebben welbewust hun ogen gesloten voor deze problemen en hebben een kabinetsreactie geschreven die uitblinkt in abstracties, idealen en vaagheden, terwijl zij voorbijgaan aan de kern van de voltooid-levenproblematiek: hoe het idee vorm te geven, te operationaliseren?

Alle belangrijke vragen die hierover gaan hebben de ministers niet beantwoord of zo beantwoord dat je er nog alle kanten mee op kunt. Daarmee miskennen zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid als ministers en als politici. Het heeft er de schijn van dat het kabinetsstandpunt symboolpolitiek is. De ministers weten ook wel dat hier nooit een wetsvoorstel van zal komen. Dat is kwalijk omdat het ouderen hoop geeft, ouderen die lijden aan het leven, die al heel lang wachten op de 'pil van Drion' en die inderdaad nu deels buiten de euthanasiewet vallen (hoewel de wet meer ruimte biedt dan wordt benut). Het kabinetsstandpunt is gratis, een lege huls.

Esther Pans is in 2006 aan de Vrije Universiteit gepromoveerd op een juridisch proefschrift over de euthanasiewet. Zij is advocaat gezondheidsrecht en wetenschappelijk medewerker aan de VU. Tevens is zij bestuurslid van de Levensindekliniek. Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.